

Motion till riksdagen

1988/89:Sk448

av Görel Thurdin m.fl. (c)

Beskattningen av pensionärerna

Centerpartiet har alltid arbetat för att alla oberoende av yrke, inkomst och familjeförhållanden skall ha trygghet på ålderns dagar. Vi har därför krävt förbättringar främst för lågpensionärerna genom höjningar av folkpensionen och pensionstillskottet.

Den trots dessa centerkrav otillräckliga avtrappas på grundpensionen för ålderspensionärerna har medfört kad behov av särskilda skatteregler för denna grupp. Genom det extra avdraget betalar folkpensionärer med enbart a folkpension och pensionstillskott ingen skatt. Eftersom detta extra avdrag avtrappas vid ökande inkomst får i pensionärerna med inkomster mellan drygt 40 000 och drygt 94 000 kr. en betydligt högre marginalsatt än andra i motsvarande inkomstgrupper. I dessa inkomstlägen blir marginalsatten för folkpensionärerna ca 65%. Det kommunala bostadstillägget, KBT, är dessutom inkomstrelaterat, varför den samlade marginaffekten blir nära och i vissa inkomstlägen t o m över 100%.

Eftersom det extra avdraget och KBT även avtrappas på grund av besparingar blir den samlade effekten av ökad skatt och minskat KBT långt över 100% på avkastningen på dessa besparingar även efter den ändring av reglerna som beslutades om under den gångna hösten.

Centerpartiets företrädare har i riksdagen gått i spetsen för att även folkpensionärer med låga eller genomsnittliga pensioner skall få rimliga marginalsatter och marginaffekter samt för att de för pensionärerna mycket negativa skattekonsekvenserna av sparandet skulle upphöra.

Den förmodligen enda metoden för att helt komma ifrån de höga marginaffekterna för folkpensionärerna är enligt centerns mening att alla får en grundpension som ligger på en sådan nivå att den med tillämpning av åtminstone i huvudsak, de vanliga skattereglerna ger en nettointäkt som ger en skälig levnadsstandard. Förslag härom framläggs i centerpartiets motion om vård och omsorg om de äldre under årets allmänna motionstid.

Avskaffa straffbeskattningen av pensionärernas besparingar

Som nämnts ökar folkpensionärernas skatt om de har besparingar. Fr o m i år blir avtrappningen av det extra avdraget 10% av förmögenhet över 100 000 kronor. Även om detta är en viss förbättring jämfört med tidigare gällande regler kvarstår dock principen om att den pensionär som har låg pension får sin skatt höjd på grund av att han eller hon trots låga inkomster, som resulterat i låg pension, har lyckats spara ihop en del till ålderns dagar.

Riksdagsbeslutet (1988/89:SkU4) innebar en något större förbättring för vissa av dessa pensionärer än regeringen föreslagit. Det beslöts nämligen att förmögenhet upp till 400 000 kr som är bunden i boende – eget hus eller bostadsrätt – skall undantas från att påverka det extra avdraget.

Mot. 1988/89
Sk448

Beslutet var en framgång och lättar skattetrycket för pensionärer som har sina besparingar bundna i boendet, men leder till en markant skatteskärpning när vederbörande på grund av ålder eller annat måste sälja sin bostad för att flytta till hyreslägenhet, varigenom besparingarna frigörs.

Enligt centerpartiets mening skall målsättningen vara att förmögenhetsprövningen helt skall upphöra, så att sparandet uppmuntras i stället för att straffas. Vi vidhåller detta krav från i höstas och vill hänvisa till det särskilda yttrande (nr 2) som centerns, moderaternas och folkpartiets representanter i skatteutskottet fogade till nämnda utskottsbetänkande och där vi anmälde att vi skulle återkomma med våra krav under årets allmänna motionstid.

Det finns anledning att i detta sammanhang även erinra om att de nya arvsreglerna, som ger efterlevande make rätt att överta hela kvarlåtenskapen, kommer att leda till att fler änkor/änklingar kommer att ha tillgångar som – om avtrappningsreglerna bibehålls – medför minskning av det extra avdraget och därmed skärpt beskattning. De nya arvsreglerna tillkom för att stärka den efterlevande makens ställning. Det är därför viktigt att skattereglerna blir sådana att den efterlevande inte finner det "för dyrt" att behålla hela boet.

Högre grundpension – annars översyn av det extra avdraget

Som vi inledningsvis nämnt är den samlade marginaleffekten vid ökade inkomster för pensionärer med upp till ca 94 000 kr inkomst nära eller i vissa inkomstlägen t o m över 100%.

Enda möjligheten att helt komma ifrån dessa högre marginaleffekter för pensionärer än för andra inkomsttagare torde, som vi angett inledningsvis, vara att alla tillförsäkras en grundpension som har en tillräcklig nivå för att pensionärerna med tillämpning av – åtminstone i huvudsak – de ordinarie skattereglerna efter skatt får en tillfredsställande nettoinkomst. Skulle centerpartiet inte få gehör för detta krav, måste enligt vår mening, en översyn ske av reglerna för avtrappning av det extra avdraget i syfte att begränsa marginaleffekterna.

För att pensionärernas skattetryck inte skall vara för högt är det även av största betydelse att centerpartiets krav på skattelättnader även för de lägre inkomsttagarna genomförs.

Rättvisare KBT-regler

Eftersom KBT avtrappas med en tredjedel av inkomsten över grundpensionen och besparingar dessutom begränsar KBT förstärker KBT-reglerna avsevärt den samlade marginaleffekten för folkpensionärerna. Med en ungefär 100-procentig marginaleffekt som drabbar folkpensionärer med inkomst under ca 94 000 kronor är det naturligt att de ej stimuleras till att genom arbetsinsatser försöka öka sina inkomster. Mot denna bakgrund och på grund av önskemål om att fler pensionärer kvarstår i arbetslivet föreslog

regeringen i höstas att arbetsinkomst genom anställning ej skulle påverka KBT. Centerpartiet stödde detta förslag men fann det omotiverat att undanta pensionärer som driver jordbruk eller rörelse från denna stimulans till att vara verksamma efter uppnådd pensionsålder. Centern föreslog därför att även inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse skulle undantas från att påverka KBT under förutsättning att vederbörande varit verksam i förvärvskällan "i mer än ringa omfattning".

Vi återkommer nu med detta krav. Enligt vår mening bör nämligen även pensionärer som är småföretagare stimuleras att i viss utsträckning fortsätta sin verksamhet efter uppnådd pensionsålder. Många pensionärer önskar fortsätta en yrkesbana i egen regi eller ta itu med nya uppgifter, t ex av servicekaraktär. Ur skattesynpunkt blir de då egenföretagare.

Riksdagen bör enligt vår mening fatta beslut om ändring av lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension 5 § enligt det förslag till lagändring som framfördes i den till betänkandet 1988/89:SkU4 fogade reservationen 14. Denna lagändring bör träda i kraft den 1 juli 1989.

Med hänsyn till att KBT-reglerna i hög grad bidrar till de höga marginaleffekterna för folkpensionärerna bör även dessa ses över om inte en tillräckligt hög grundpension införs.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar att avtrappning av folkpensionärernas extra avdrag på grund av förmögenhet avskaffas fr o m 1990 års taxering,

[att riksdagen beslutar att folkpensionärernas kommunala bostadstillägg fr o m den 1 juli 1989 ej skall påverkas av inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse,¹]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett system med avsevärt höjd grundpension,¹]

2. att riksdagen, därest yrkande 2 i motion 1988/89:Sf365 avslås, som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om översyn av reglerna om extra avdrag och kommunalt bostadstillägg för folkpensionärer i syfte att begränsa marginaleffekterna.

Stockholm den 25 januari 1989

Görel Thurdin (c)

Ivar Franzén (c)

Gunilla André (c)

Håkan Hansson (c)

Gunnar Björk (c)

Rolf Kenneryd (c)

¹ 1988/89:Sf365